

Strasbourg, 18.1.2022
COM(2022) 16 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

privind o strategie europeană pentru universități

{SWD(2022) 6 final}

1 Universitățile – o trăsătură distinctivă a modului nostru de viață european

În prezent, societatea noastră are nevoie mai mult ca niciodată de contribuția universităților sale¹. Într-o lume în evoluție rapidă, Europa se confruntă cu provocări majore – schimbările climatice și pierderea biodiversității, transformarea digitală și îmbătrânirea populației – într-un moment în care este lovită de cea mai mare criză sanitară mondială din ultimul secol și de consecințele sale economice. Poziția Europei în lume, precum și bunăstarea și prosperitatea generațiilor viitoare vor depinde de răspunsul nostru. Sectorul învățământului superior joacă un rol esențial în ceea ce privește redresarea Europei în urma pandemiei și în conturarea unor societăți și economii durabile și reziliente. **Universitățile care promovează excelența și sunt favorabile incluziunii** reprezintă o condiție și o fundație pentru societăți deschise, democratice, echitabile și durabile, precum și pentru o creștere susținută, antreprenoriat și ocuparea forței de muncă.

Europa se poate baza pe un sector al învățământului superior divers și prosper, adânc înrădăcinat în cultura europeană. Europa găzduiește aproape 5 000 de instituții de învățământ superior², 17,5 milioane de studenți în învățământul terțiar, 1,35 milioane de persoane care predau în învățământul terțiar³ și 1,17 milioane de cercetători⁴. Indiferent dacă este vorba despre universități de cercetare, institute de tehnologie, școli de arte sau instituții de învățământ profesional și tehnic superior – diferitele tipuri de instituții de învățământ superior sunt, în ansamblul lor, semne distinctive ale **modului nostru de viață european**. *Această diversitate este un punct forte*, întrucât permite alegerea, creativitatea și sinergia prin mobilitate și cooperare. Europa sărbătorește în prezent 35 de ani de experiențe care au schimbat viața a peste 10 milioane de tineri cursanți prin intermediul programului său emblematic Erasmus+.

Universitățile ocupă o poziție unică la confluența dintre educație, cercetare, inovare, în serviciul societății și al economiei: acestea joacă un rol esențial în realizarea spațiului european al educației (SEE) și a Spațiului european de cercetare (SEC), în sinergie cu spațiul european al învățământului superior. Prin parteneriate puternice în UE și în întreaga lume și pe baza atuului cumulativ al sistemelor de educație și al rețelelor de cercetare, acestea sunt actori esențiali pentru promovarea modelului european în conformitate cu interesele și valorile UE: statul de drept, drepturile omului și normele și standardele internaționale.

Europa are nevoie de universități prospere care să contribuie la punerea în aplicare a **agendei politice a Uniunii Europene**, întrucât acestea cuprind numeroase inițiative-cheie adoptate recent pentru redresare și reziliență. **Uniunea Europeană și statele membre au un interes comun în ceea ce privește sprijinirea sectorului învățământului superior**, unindu-și forțele în jurul unei

¹ Termenul „universitate” este utilizat ca referință la sectorul mai larg, reprezentând întregul domeniu al învățământului terțiar, incluzând astfel toate tipurile de instituții de învățământ superior, inclusiv universitățile de cercetare, colegiile universitare, universitățile de științe aplicate, instituțiile de învățământ profesional și tehnic superior și instituțiile superioare de artă.

² Acestea sunt considerate instituții de învățământ superior care au primit Carta universitară Erasmus+ (ECHE), o condiție prealabilă pentru participarea instituțiilor de învățământ superior la programul Erasmus+.

³ Pentru UE, Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tertiary_education_statistics

⁴ Pentru UE, Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tsc00003/default/table?lang=ro>

viziuni comune pentru sectorul învățământului superior, pe baza diversității bogate a acestui sector.

În acest sens, acestea trebuie să ia în considerare **contextul în schimbare cu care se confruntă UE** și care au un impact direct asupra sectorului învățământului superior. Dacă nu se acționează în mod corespunzător, acest lucru ar putea afecta performanțele universităților. Universitățile s-au angajat într-un proces de regândire și reînnoire. UE și statele membre ar trebui să le sprijine în acest demers.

Universitățile pot soluționa mai bine marile provocări societale prin implicarea mai eficace în cooperarea transnațională. 92 % dintre universități au identificat eliminarea obstacolelor juridice și administrative din calea parteneriatelor instituționale strategice de la nivel internațional ca fiind un aspect esențial⁵. Într-un sondaj Eurobarometru, 93 % dintre respondenți au declarat că ar fi util să se creeze diplome UE acordate de rețele de universități europene, care să le ofere studenților posibilitatea de a studia în diferite țări ale UE, cu o gamă flexibilă de cursuri sau module⁶.

Finanțarea universităților este adesea insuficientă pentru ca acestea să își îndeplinească misiunea societală din ce în ce mai mare. Un raport al Observatorului finanțării publice⁷ a arătat că, în peste jumătate dintre sistemele de învățământ superior care au participat la sondaj, investițiile în învățământul superior fie scad, în pofida numărului tot mai mare de studenți, fie nu cresc în același ritm. Pandemia de COVID-19 a condus la nevoi de investiții suplimentare (de exemplu, în instrumente și infrastructuri digitale) și la pierderi de venituri.

Întrucât nevoile în materie de competențe evoluează rapid, sectorul învățământului superior trebuie să se adapteze. Dubla tranziție verde și digitală necesită ca educația, cercetarea și inovarea să fie adaptate exigențelor viitorului, în strânsă cooperare cu industriile conexe și cu părțile interesate și ca inegalitățile semnificative în ceea ce privește competențele digitate de pe teritoriul UE să fie depășite. Studenții și personalul din toată UE trebuie să dispună de competențe verzi și digitale pentru viitor, iar inovarea și potențialul tehnologic al universităților trebuie să fie puse în practică pentru a face față provocărilor societale conexe. Obiectivele europene sunt ca, până în 2030, cel puțin 45 % dintre persoanele cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani să fi absolvit învățământul terțiar⁸ și cel puțin 60 % dintre adulți să fi participat la activități de învățare (în ultimele 12 luni) până în 2030⁹. Deceniul digital¹⁰ stabilește obiective ambițioase, vizând ca 80 % dintre persoanele cu cel puțin competențe digitale de bază și 20 de milioane de specialiști TIC să fie angajați până în 2030.

⁵ Sondajul Asociației Universităților Europene, „[International strategic institutional partnerships and the European Universities Initiative](#)” (Parteneriatele instituționale strategice la nivel internațional și inițiativa privind universitățile europene), aprilie (2020), p. 26.

⁶ Eurobarometru (2018): <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2186>.

⁷ [Raportul Observatorului finanțării publice al Asociației Universităților europene, 2019/20](#).

⁸ Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030), Jurnalul Oficial C 66, 26.2.2021, p. 1-21

⁹ După cum se prevede în Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale

¹⁰ COM(2021) 118 final

Diversitatea, incluziunea și egalitatea de gen în sectorul învățământului superior au devenit mai importante ca niciodată. Studenții, cadrele didactice universitare, personalul administrativ și cercetătorii proveniți din medii defavorizate sunt încă subreprezențați în cadrul învățământului superior¹¹. Există în continuare o disparitate de gen care persistă în unele domenii de studiu și cercetare, precum și în pozițiile decizionale din universități. Echilibrul de gen scade în mod clar odată cu vechimea în rândul șefilor instituțiilor de învățământ superior în care femeile dețin puțin sub 24 % dintre aceste posturi în UE-27¹².

Valorile academice și democratice fundamentale sunt supuse unei presiuni puternice. Universitățile și-au exprimat profunda îngrijorare cu privire la amenințările la adresa libertății academice și a autonomiei universitare¹³. Numărul specialiștilor și al cercetătorilor aflați în situații de risc în țările aflate în vecinătatea Europei este în creștere. Ingerințele străine în instituțiile de învățământ superior reprezintă, de asemenea, o amenințare.

Universitățile trebuie să rămână competitive la nivel mondial. Ponderea relativă a Europei la scară mondială în ceea ce privește universitățile care desfășoară o activitate intensă de cercetare este în scădere. Există un potențial nevalorificat în ceea ce privește reunirea eforturilor statelor membre la nivel mondial. Europa ar putea contribui și mai mult la stimularea mobilității și la atragerea și reținerea studenților, a cadrelor universitare și a cercetătorilor talentați pentru a maximiza influența Europei la nivel mondial în ceea ce privește valorile, educația, cercetarea, industria și impactul societal.

Această strategie europeană pentru universități face parte dintr-un pachet privind învățământul superior, împreună cu o propunere de recomandare a Consiliului privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior. Cele două inițiative urmăresc împreună să deblocheze întregul potențial al sectorului învățământului superior în calitate de promotor al competențelor și cunoștințelor și de forță motrice pentru inovare și pentru soluționarea provocărilor societale. Strategia se bazează pe realizările Procesului Bologna în peste 20 de ani pentru a propune o viziune pentru o cooperare europeană în domeniul învățământului superior, care să fie transformatoare în beneficiul UE și dincolo de granițele acesteia. Propunerea Comisiei de recomandare a Consiliului reprezintă un prim pas în direcția facilitării cooperării transnaționale profunde pentru ca universitățile să poată prospera și să consolideze sentimentul apartenenței europene.

2 Obiectivele strategiei europene pentru universități

Strategia europeană pentru universități urmărește să sprijine universitățile și să le permită să se adapteze la condițiile în schimbare, să prospere și să contribuie la reziliența și

¹¹ Hauschildt, Gwosć, Schirmer, & Wartenbergh-Cras (2021). „[Social and economic conditions of student life in Europe: Synopsis of Indicators](#)” (Condițiile sociale și economice ale vieții de student în Europa: sinopsis al indicatorilor). EUROSTUDENT VII 2018-2021.

¹² „She Figures 2021, Women in Science database” (Cifre referitoare la femei 2021, Baza de date privind femeile cu carieră științifică), DG Cercetare și Inovare. <https://op.europa.eu/s/tfIN>

¹³ „[Academic freedom and institutional autonomy: commitments must be followed by action](#)” (Libertatea academică și autonomia instituțională: angajamentele trebuie să fie urmate de acțiune), declarație comună a ALLEA, Asociația Universităților Europene și Science Europe, aprilie 2019.

redresarea Europei. Acesta este un apel adresat statelor membre și instituțiilor de învățământ superior din întreaga Europă de a-și uni forțele. Strategia urmărește să ducă cooperarea transnațională la un nou nivel în ceea ce privește intensitatea și sfera de cuprindere și să dezvolte o dimensiune cu adevărat europeană în sectorul învățământului superior, bazată pe valori comune. Strategia recunoaște faptul că excelența și incluziunea reprezintă o trăsătură distinctivă a învățământului superior european, exemplară pentru modul nostru de viață european. Acest lucru face ca sectorul învățământului superior din Europa să fie diferit de cele din alte părți ale lumii.

Strategia se bazează, de asemenea, pe primele învățăminte desprinse din inițiativa privind universitățile europene¹⁴. Această inițiativă reprezintă un exemplu viu de cooperare instituțională transnațională profundă, bazată pe viziunile comune și partajate pe termen lung ale universităților. Cele 41 de alianțe ale universităților europene¹⁵ sunt catalizatori pentru lansarea de noi instrumente și cadre juridice și pot inspira comunitatea mai largă a învățământului superior din întreaga Europă.

Până la jumătatea anului 2024, Comisia propune să se pună accentul pe realizarea celor patru obiective-cheie comune:

- **consolidarea dimensiunii europene a învățământului superior și a cercetării:**
punerea în aplicare a unui set de inițiative emblematice care vor reprezenta pentru cooperarea transnațională ceea ce a reprezentat Erasmus+ pentru mobilitatea studenților până în prezent și Orizont Europa pentru cercetare de excelență: expresia vizibilă a unei abordări europene distincte. Având în vedere responsabilitățile tot mai mari ale universităților pentru o Europă rezilientă, acestea au nevoie de un sprijin financiar adecvat;
- **sprijinirea universităților ca repere ale modului nostru de viață european:**
Învățământul superior și cercetarea din Europa sprijină modul nostru de viață european prin concentrarea lor asupra a trei elemente 1) calitatea și relevanța pentru competențe adaptate exigențelor viitorului, 2) diversitatea și incluziunea și 3) practicile democratice, drepturile fundamentale, precum și valorile academice și libertatea cercetării științifice. Trebuie promovate carierele academice flexibile și atractive, valorificând activitățile de predare, cercetare, antreprenariat, gestionare și conducere;
- **capacitatea universităților ca actori ai schimbării în dubla tranziție verde și digitală:**
sprijinirea implicării depline a universităților în desfășurarea tranziției verzi și a tranziției digitale. UE își va îndeplini ambițiile de a dota mai mulți tineri și cursanți pe tot parcursul vieții cu abilități și competențe digitale pentru tranziția verde sau de a dezvolta soluții verzi prin inovare tehnologică și digitală, doar dacă sectorul învățământului superior își valorifică întregul potențial;

¹⁴ [Inițiativa privind universitățile europene | Educație și formare \(europa.eu\)](#)

¹⁵ [Fișe informative ale universităților europene | Educație și formare \(europa.eu\).](#)

- **consolidarea universităților ca vectori ai rolului și poziției de lider deținut de UE la nivel mondial:**

printr-o cooperare internațională mai aprofundată în Europa și în afara acesteia, va sprijini universitățile pentru a deveni mai orientate spre exterior și mai competitive pe scena mondială și pentru a contribui la consolidarea sistemelor de învățământ superior din țările partenere, în spiritul valorilor europene. Acest lucru va stimula, la rândul său, creșterea atractivității Europei nu numai ca destinație de studiu, ci și ca partener global atractiv pentru cooperarea în domeniul educației, cercetării și inovării.

Pentru a reuși, strategia europeană pentru universități necesită alinierea priorităților politice și a investițiilor la nivel european, național, regional și instituțional. Punerea în aplicare a acestei strategii va necesita o cooperare mai strânsă cu statele membre, universitățile și alte părți interesate și între acestea. Împreună, putem valorifica baza solidă și unică a sectorului învățământului superior din Europa și putem reuni misiunile sale – educație, cercetare, inovare în serviciul societății.

3 Un nou cadru pentru consolidarea cooperării europene

3.1 Patru inițiative emblematice pentru a stimula dimensiunea europeană a învățământului superior și a cercetării

Ambele comunicări, cea privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025¹⁶ și cea privind un nou spațiu european de cercetare pentru cercetare și inovare¹⁷, subliniază faptul că trebuie să facilităm și să consolidăm cooperarea transnațională dintre universități pentru a consolida capacitățile acestora de a înzestra tinerii, cursanții și cercetătorii de-a lungul vieții cu competențele și aptitudinile adecvate. Aceasta va integra, de asemenea, o cultură a excelenței în educație și știință și crearea de valoare în rândul instituțiilor de învățământ superior, îmbunătățind atractivitatea și competitivitatea la nivel mondial. Europa poate sprijini aceste eforturi printr-o abordare treptată, cu **un set de patru inițiative emblematice** care, împreună, vor valorifica forța universităților din întreaga Europă și vor consolida în continuare atât incluziunea, cât și excelența acestora în toate activitățile lor.

Inițiativa Erasmus+ **privind universitățile europene**, în combinație cu programul Orizont Europa, cu Europa digitală și cu alte instrumente europene și naționale, va sprijini alianțele transnaționale ambițioase ale instituțiilor de învățământ superior pentru a dezvolta și a partaja o cooperare structurală, durabilă și sistemică comună pe termen lung în domeniul educației, cercetării și inovării, creând campusuri europene interuniversitare în care studenții, personalul și cercetătorii din toate părțile Europei să se poată bucura de mobilitate neîntreruptă și să poată crea noi cunoștințe împreună, dincolo de granițele dintre țări și discipline.

Un **statut juridic** pentru alianțele instituțiilor de învățământ superior – pentru universitățile europene și alte tipuri de alianțe – le-ar permite să își reunească punctele forte, să ia decizii strategice comune, să acționeze împreună cu o personalitate juridică și să faciliteze punerea în comun a resurselor, a activităților și a datelor. Acest statut ar facilita o cooperare transnațională

¹⁶ COM(2020)625

¹⁷ COM(2020)628

mai aprofundată, pe termen lung și flexibilă, permițând partajarea capacităților și schimbul de personal, precum și punerea în aplicare a programelor comune, cu scopul de a acorda diplome comune la nivelul alianței, inclusiv o diplomă europeană comună.

O **diplomă europeană comună**, care urmează să fie acordată la nivel național, ar atesta rezultatele învățării obținute în cadrul cooperării transnaționale între mai multe instituții, oferită, de exemplu, în cadrul alianțelor de universități europene, și s-ar baza pe un set comun de criterii. O diplomă europeană ar trebui să fie ușor de eliberat, stocat, partajat, verificat, autentificat și recunoscut în întreaga UE. Ca prim pas, Comisia va depune eforturi în vederea elaborării unor criterii europene pentru acordarea unei etichete a diplomelor europene. Această etichetă ar fi eliberată ca certificat complementar calificării studenților absolvenți de programe comune furnizate în contextul cooperării transnaționale între mai multe instituții de învățământ superior.

Utilizarea generalizată a **inițiativei privind legitimația europeană de student** pentru toți studenții mobili din universitățile din Europa va facilita accesul acestora la mobilitatea transnațională la toate nivelurile. Aceasta va face gestionarea mobilității mai ușoară, mai eficientă și mai verde. Asigurarea faptului că fiecare student european poate fi identificat în mod unic la nivel transfrontalier și la nivelul instrumentelor digitale va facilita introducerea cardurilor europene de student în întreaga Europă și va permite digitalizarea completă a gestionării mobilității studenților Erasmus+, de la depunerea candidaturilor până la eliberarea certificatelor de studiu¹⁸.

Aceste patru inițiative emblematice vor funcționa în sinergie și vor contribui la **crearea unui cadru pentru cooperarea europeană în sectorul învățământului superior**. Ele vor contribui la conturarea unei veritabile identități europene, aducând cooperarea transnațională la un nivel mai înalt și promovând un sentiment puternic de apartenență europeană.

În plus, având în vedere faptul că universitățile se bucură de autonomie și că legislația națională se află la latitudinea statelor membre, este o provocare permanentă să se asigure că programele de învățământ și calificările sunt pe deplin transparente și că diferențele nu împiedică libera circulație a studenților, a cadrelor universitare și a cercetătorilor. Asigurarea calității reprezintă fundația încrederii reciproce care permite o cooperare aprofundată și o mobilitate neîntreruptă. Acesta este motivul pentru care se propune dezvoltarea în continuare a unui **sistem european de asigurare și recunoaștere a calității**, în care să fie asigurată calitatea calificărilor, iar calificările să fie digitalizate și recunoscute automat în întreaga Europă, eliminând birocrăția care împiedică mobilitatea, accesul la învățare și formare continuă sau inserția pe piața muncii. În sinergie cu Agenda politică privind SEC, o **inițiativă europeană de excelență** va spori excelența în știință și în valorificarea cunoștințelor universităților europene și va îmbunătăți competitivitatea la nivel mondial a universităților europene în domenii-cheie, cum ar fi tranziția verde și digitală.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

¹⁸ Această acțiune rezultă din învățăminte desprinse din cadrul de identitate digitală al Comisiei Europene și va fi interoperabilă cu alte instrumente informatice europene, inclusiv cu Regulamentul eIDAS (Serviciile electronice de identificare, autentificare și asigurare a încrederii), care este un regulament al UE privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața unică europeană; și activitatea privind portofelele electronice care se bazează pe infrastructura europeană de servicii blockchain (EBSI) utilizând acreditările verificate W3C pentru schimbul de certificate educaționale.

- se va extinde la **60 de universități europene cu peste 500 de universități până la jumătatea anului 2024**, cu un buget orientativ Erasmus+ în cuantum total de 1,1 miliarde EUR pentru perioada 2021-2027;
- va depune eforturi pentru elaborarea unui **statut juridic pentru alianțele universităților până la jumătatea anului 2024**: va testa, începând din 2022, în cadrul programului Erasmus+, punerea în aplicare a instrumentelor europene existente¹⁹;
- va examina opțiunile și măsurile necesare în vederea obținerii unei **diplome europene comune până la jumătatea anului 2024**: va testa, începând din 2022, în cadrul programului Erasmus+, primii pași către obținerea unei diplome europene comune, în special elaborarea unor criterii europene pentru acordarea unei etichete a diplomelor europene;
- **va extinde inițiativa privind legitimația europeană de student prin utilizarea unui identificator european unic de student** disponibil pentru toți studenții mobili în 2022 și pentru toți studenții din universitățile din Europa până la jumătatea anului 2024;
- va revizui recomandarea privind continuarea cooperării europene în domeniul asigurării calității în învățământul superior²⁰ în 2023 pentru a dezvolta în continuare un **sistem european de asigurare și recunoaștere a calității**;
- va raporta în 2022 cu privire la **punerea în aplicare a Recomandării Consiliului privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite** în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate și va sprijini statele membre;
- va propune o **recomandare a Consiliului privind „Construirea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior”** pentru a facilita o cooperare transnațională mai profundată.

3.2 Sprijin financiar adecvat pentru învățământul superior și cercetare

Realizarea incluziunii și a excelenței necesită o finanțare adecvată pentru universități la nivel local, regional, național și european. În prezent, statele membre cheltuiesc, în medie, 0,8 % din PIB-ul lor pentru învățământul terțiar, acest procent variind între 0,3 % și 1,7 %²¹. Media cheltuielilor publice pentru cercetare și dezvoltare în instituțiile de învățământ superior este de 0,48 % din PIB în Europa²². Sectorul învățământului superior din UE prezintă semne de subfinanțare semnificativă, în special având în vedere creșterea numărului de studenți și responsabilitățile tot mai mari ale universităților.

Finanțarea europeană este importantă pentru universități pentru a completa finanțarea națională ca sursă de venit, dar și ca platformă pentru cooperarea universitară europeană și internațională. Odată cu noul cadru financiar multianual, la nivelul UE se va investi o sumă semnificativă în sprijinul universităților, investiție estimată la 80 de miliarde EUR²³ în perioada

¹⁹ Un instrument existent este [Gruparea europeană de cooperare teritorială \(GECT\)](#).

²⁰ Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 15 februarie 2006 privind continuarea cooperării europene în vederea asigurării calității în învățământul superior, Jurnalul Oficial L 64, 4.3.2006, p. 60.

²¹ Cheltuieli ale administrațiilor publice în conformitate cu Clasificarea internațională a funcțiilor administrației publice – [COFOG](#).

²² https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=R_%26_D_expenditure#Gross_domestic_expenditure_on_R.26D.

²³ Cifra finală va depinde de rezultatul programării în curs a fondurilor.

de programare 2021-2027. Astfel, sectorul învățământului superior va beneficia de un nivel fără precedent de finanțare din partea UE din diverse surse, inclusiv Erasmus+, Orizont Europa, Europa digitală, Mecanismul de redresare și reziliență, fondurile care fac obiectul gestiunii partajate²⁴ sau InvestEU. Fiecare dintre aceste surse de finanțare reprezintă un instrument financiar de sine stătător, cu un scop și o misiune specifice.

Deși fondurile și programele UE sunt semnificative, ele nu trebuie să înlocuiască finanțarea publică națională suficientă și alte investiții publice și private, ci să funcționeze în plus față de acestea. Este esențial ca statele membre și actorii din sectorul învățământului superior să utilizeze în mod eficace instrumentele UE și să exploreze sinergiile cu finanțarea națională, regională și locală pentru a mobiliza eforturile UE și naționale în direcția viziunii comune, astfel cum este prevăzută în prezenta strategie europeană pentru universități.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

– va facilita accesul la finanțarea europeană și națională pentru proiecte de calitate care nu au putut fi finanțate în cadrul programului Erasmus+: în primul rând, se va elibera un **certificat** din partea Comisiei pentru a fi testat pentru Cererea de propuneri privind universitățile europene 2022; în al doilea rând, **instrumentul „marcă de excelență”**²⁵ ar putea fi pus în aplicare în cadrul programului Erasmus+, așa cum se întâmplă în prezent în cadrul programului Orizont Europa;

– în cadrul evaluării la jumătatea perioadei a programelor din CFM, va elabora o cale de investiții care să ia în considerare finanțarea regională, națională și europeană.

În plus față de cele de mai sus, Comisia invită statele membre:

– să maximizeze impactul intervențiilor UE, prin căutarea de noi **sinergii cu finanțarea națională**, în special în contextul universităților europene;

– să dezvolte **mecanisme de finanțare adecvate** pentru universități;

– să sprijine reformele din învățământul superior prin intermediul **Instrumentului de sprijin tehnic**;

– să asigure **flexibilitatea programelor de finanțare** pentru a permite **interdisciplinaritatea**.

4 Reperetele modului nostru de viață european

4.1 Consolidarea calității și a relevanței pentru competente adaptate exigentelor viitorului

Este necesar să se abordeze într-un mod sistemic și cuprinzător **carierile academice, ca răspuns** la apelul Consiliului de a promova structuri de carieră flexibile și atractive și de a îmbunătăți condițiile de muncă. Evaluarea carierei ar trebui să țină seama de varietatea activităților academice, cum ar fi predarea, cercetarea, antreprenoriatul, managementul sau conducerea. O recomandare a Consiliului privind un pact pentru cercetare și inovare în Europa urmărește să

²⁴ Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul social european (FSE).

²⁵ Aceasta este o etichetă de calitate acordată propunerilor de proiecte evaluate peste pragul de calitate, pentru a le ajuta să găsească finanțare alternativă prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională și al Fondului social european+.

îmbunătățească atractivitatea carierelor în cercetare și să asigure un acces mai bun la excelența științifică.

Universitățile joacă un rol esențial în prevenirea **neconcordanței** și a blocajelor în materie de competențe, care riscă să împiedice redresarea Europei, precum și în ceea ce privește facilitarea dezvoltării abilităților de gândire creativă și critică ale cursanților, cu competențe în rezolvarea problemelor, și atitudinii de cetățeni activi și responsabili, pregătiți pentru învățarea pe tot parcursul vieții. În 2021, Comisia a prezentat o propunere de **recomandare a Consiliului privind o abordare europeană a microcertificatelor** pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională. Monitorizarea sa rapidă de către Consiliu va contribui la mobilizarea învățământului superior în sprijinul învățării pe tot parcursul vieții și va contribui la recalificare și perfecționare pentru a răspunde nevoilor noi și emergente în societate și de pe piața muncii.

Mediile de educație, cercetare și inovare de excelență sunt un factor care favorizează dezvoltarea competențelor de nivel înalt, crearea de cunoștințe revoluționare și transpunerea acestora în aplicații practice. Cooperarea între universități și cu **ecosistemele industriale** este reciproc avantajoasă în acest sens, sectorul învățământului superior sprijinind dezvoltarea competențelor pentru industrie și sectorul de afaceri, pe lângă obiectivele de dezvoltare personală. Cursanții ar trebui să aibă mai multe oportunități de a beneficia de stagii, de a fi implicați în activitatea întreprinderilor nou-înființate și de a fi implicați ca actori ai schimbării în comunitatea lor, pentru a avea un impact pozitiv asupra societății din jurul lor. Educația și formarea antreprenorială care îmbunătățesc cunoștințele și competențele în materie de afaceri sunt esențiale, în special pentru IMM-uri. În acest sens, ar trebui promovate mai multe sinergii între alianțele universităților europene și centrele de excelență profesională.

Pentru a obține un învățământ superior excelent și relevant, este nevoie, de asemenea, de sprijin pentru a **stimula inovarea pedagogică**, axată pe cursanți, cu o varietate de spații de învățare și parcursuri flexibile și interdisciplinare. Crearea de „**laboratoare vii**”²⁶ ar trebui să fie promovată ca un bun exemplu al modului în care studenții pot fi formați pentru a aborda provocările într-un mod cuprinzător și transdisciplinar, precum și al modului în care pot fi sprijinite gândirea critică, abilitățile creative și antreprenoriale ale studenților.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

– va propune, până în 2023, un **cadru european pentru cariere atractive și durabile în învățământul superior**, în sinergie cu cadrul carierei de cercetare elaborat în cadrul SEC;

– va sprijini **dezvoltarea competențelor** adaptate exigențelor viitorului și aptitudinile antreprenoriale ale absolvenților și **proiectarea în comun a programelor de învățământ de către industrie - inclusiv IMM-urile - și instituțiile de învățământ superior în sectoare industriale importante din punct de vedere strategic**, identificate în actualizarea strategiei

²⁶ Laboratoarele vii din universități permit studenților, personalului și cercetătorilor să coopereze cu alte părți interesate esențiale pentru a rezolva provocările societale și încurajează aplicarea cunoștințelor în contextul din lumea reală, îmbunătățesc competențele celor implicați, sporesc legăturile dintre oameni și oferă mai multe oportunități de conectare cu societatea.

industriale²⁷, pusă în aplicare de alianțele Erasmus+ pentru cooperare sectorială în materie de competențe și contribuind la parcursurile de tranziție pentru ecosisteme²⁸;

– va **extinde eticheta EIT²⁹ la activitățile de învățare pe tot parcursul vieții**, cum ar fi modulele și programele de mentorat, de recalificare și perfecționare, și va oferi eticheta EIT și altor instituții, din afara sferei educației academice;

– va sprijini **adoptarea cadrului comun de competențe financiare UE/OCDE-INFE³⁰** pentru a sprijini bunăstarea financiară a adulților pe tot parcursul vieții;

– va stimula stagiile **Erasmus+ în străinătate**, ajungând la peste 100 000 de stagiați în fiecare an, prin evaluări colegiale ale studenților și stagii în întreprinderi nou-înființate și în organizații antreprenoriale;

– va integra noi **abordări inovatoare în materie de învățare și predare, inclusiv „laboratoare vii”**, la nivel de licență, masterat și doctorat, prin programele Erasmus+ și Orizont Europa;

– va dezvolta un set de instrumente de **tranziție pentru universități și statele membre: sondaje de urmărire Eurograduate, HEInnovate 2.0³¹ și Acceleration Services** pentru universități în cadrul programului Orizont Europa;

– în cadrul **centrelor SEC**, va consolida rolul universităților în ecosistemele locale de inovare, cum ar fi consolidarea și partajarea capacităților de transfer de tehnologie, prin diviziuni parțiale și prin promovarea investițiilor comune în sinergie cu InvestEU;

– va **consolida rolul universităților în punerea în aplicare a ERA4You** prin promovarea mobilității intersectoriale, în special între mediul academic și întreprinderi;

– va oferi sprijin european începând din 2023 pentru **inovatorii din școli**, pentru ca parteneriatele școlare să implice personalități de prim-rang din întreprinderile nou-înființate care să acționeze ca ambasadori și mentori pentru a-i inspira pe tineri și pentru a-i invita să elaboreze idei și soluții noi;

– va oferi sprijin european începând din 2023 – inclusiv un set de instrumente pentru universități – pentru dezvoltarea **incubatoarelor** în cadrul instituțiilor de învățământ superior, în strânsă cooperare cu sectorul antreprenorial, pentru a ajuta studenții antreprenori să își dezvolte ideile în întreprinderi;

– va organiza un **târg european de talente** anual care să reunească studenți, cercetători debutanți, specialiști, întreprinderi nou-înființate, industrie și investitori care promovează talentele, oportunitățile de afaceri și de locuri de muncă în întreaga UE, începând cu prima ediție din cadrul evenimentului „Știința europeană” din orașul Leiden, organizat în 2022.

În plus față de cele de mai sus, Comisia invită statele membre:

– să **faciliteze și să promoveze abordările interdisciplinare**, inclusiv prin acreditare instituțională, evaluare academică, recompensare și dezvoltare profesională;

– să promoveze **respectul egal între diferitele parcursuri profesionale academice** și să asigure o **flexibilitate sporită în ceea ce privește carierele academice**, inclusiv dincolo de mediul academic.

²⁷ COM(2021) 350 final, Actualizarea noii Strategii industriale 2020.

²⁸ Parcursurile de tranziție vor fi create în comun cu părțile interesate și ar putea oferi o mai bună înțelegere ascendentă a acțiunilor necesare pentru a însoți dubla tranziție pentru cele mai relevante ecosisteme, care să conducă la un plan de acțiune.

²⁹ Eticheta EIT este acordată programelor educaționale privind inovarea, spiritul antreprenorial, creativitatea și abilitățile de conducere.

³⁰ Rețeaua internațională pentru educație financiară a OCDE.

³¹ Acesta este un instrument de autoevaluare a capacității antreprenoriale și de inovare a universităților.

4.2 Promovarea diversității, a incluziunii și a egalității de gen

Astfel cum se prevede în primul principiu din cadrul Pilonului european al drepturilor sociale, „orice persoană are dreptul la educație, formare și învățare pe tot parcursul vieții incluzivă și de calitate”. Europa dispune de un învățământ superior foarte accesibil în comparație cu restul lumii. Cu toate acestea, grupurile dezavantajate sau discriminate (minorități etnice, persoane care provin din familii de imigranți sau persoane cu handicap, persoane din familii sărace, copii ai căror părinți sunt slab calificați) sunt încă subreprezentate în rândul studenților, al personalului didactic universitar și al cercetătorilor. În pofida creșterii accesului la învățământul terțiar, sistemele de învățământ superior rămân foarte stratificate. Studenții de primă generație și studenții care provin din familii de imigranți sau care aparțin unor minorități etnice au șanse mai mici de a accede la învățământul terțiar în UE.

Există în continuare disparități de gen în învățământul superior. În timp ce la nivel de licență și masterat, femeile studente sau absolvente depășesc numărul bărbaților și deși există aproape un echilibru de gen la nivel de doctorat, există diferențe mari de gen între domeniile de studiu – în domeniile STIM, femeile reprezintă în continuare puțin mai puțin de o treime dintre studenții la nivel de licență și masterat și 37 % dintre candidații la doctorat. În pofida unor progrese înregistrate în ultimii ani, proporția femeilor care dețin posturi de profesor universitar sau posturi echivalente rămâne la un nivel scăzut, de 26 %, la nivelul UE.

Sunt necesare mai multe schimbări instituționale pentru ca universitățile să devină locuri care să asigure cu adevărat egalitatea de șanse.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

- va elabora un **cadru european pentru diversitate și incluziune, inclusiv în ceea ce privește disparitățile de gen**, identificând provocările și soluțiile pentru universități, precum și sprijinul necesar din partea autorităților publice;
- va aborda **subreprezentarea femeilor în domeniile STIM** printr-o foaie de parcurs care include un manifest al universităților STI(A)M cu privire la educația STI(A)M³² neutră din punctul de vedere al genului;
- **va oferi sprijin pentru cercetătorii expuși riscului și principii directoare** care să permită universităților să le faciliteze incluziunea.

În plus față de cele de mai sus, Comisia invită statele membre:

- să încurajeze universitățile să pună în aplicare schimbări instituționale prin măsuri concrete de diversitate și incluziune, inclusiv obiective **voluntare și cuantificate pentru incluziune și planuri de egalitate de gen favorabile incluziunii**, pe baza Comunicatului de la Roma³³.
- să dezvolte scheme naționale de sprijin și să susțină **accesul refugiaților și al persoanelor care solicită azil la învățământul superior**, inclusiv instituirea și extinderea unor căi

³² Știința, tehnologia, ingineria (artele) și matematica (STIAM) reprezintă un set multidisciplinar de abordări ale educației, eliminând barierele tradiționale dintre teme și discipline pentru a conecta educația STIM și TIC cu artele, științele umaniste și științele sociale.

³³ Comunicatul de la Roma adoptat în cadrul conferinței ministeriale, http://eha.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique.pdf.

complementare pentru studenții refugiați și sprijinul aferent, în conformitate cu Recomandarea Comisiei privind căile legale de acces la protecție în UE³⁴.

4.3 Promovarea și protejarea valorilor democratice europene

Universitățile trebuie să fie locuri care să asigure libertatea: de exprimare, de gândire, de învățare, de cercetare și libertatea academică în general. Libertatea academică nu poate fi izolată de autonomia instituțională și nici de participarea studenților și a personalului la guvernarea învățământului superior.

Asigurarea libertății academice în instituțiile de învățământ superior se află în centrul tuturor politicilor de învățământ superior elaborate la nivelul UE, precum și în cadrul Procesului Bologna. Aceasta este o condiție prealabilă de bază pentru crearea Spațiului european al educației și a Spațiului european de cercetare. Valorile academice fundamentale nu pot fi considerate de la sine înțelese. În ultimii ani, le vedem amenințate în diferite formate și în diferite locuri, chiar și în UE. Autonomia instituțiilor de învățământ superior este inegală în Europa³⁵. Uniunea și statele sale membre sunt invitate să protejeze în mod activ, să cultive și să apere aceste valori prin politicile și oportunitățile lor de finanțare, precum și să protejeze organizațiile care desfășoară activități de cercetare împotriva interferențelor străine.

Universitățile sunt esențiale pentru a promova cetățenia activă, toleranța, egalitatea și diversitatea, deschiderea și gândirea critică pentru o mai mare coeziune socială și încredere socială, protejând astfel democrațiile europene. Universitățile joacă un rol activ în pregătirea absolvenților pentru a deveni cetățeni europeni bine informați. Prin acțiuni de predare și de sensibilizare, ele sprijină ancorarea valorilor europene în societate și, prin menținerea rigorii științifice, contribuie la consolidarea încrederii în știință.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

- va implementa și va monitoriza noua **Cartă universitară Erasmus** și noua **Cartă Erasmus a studenților**³⁶, integrând libertatea și integritatea academică;
- va crea noi oportunități de **promovare a dezbaterilor academice și a schimbului de bune practici privind valorile și democrația**, ca parte a **activităților de învățământ superior Jean Monnet** din cadrul Erasmus+, inclusiv în țări terțe;
- va propune, în 2024, **principii directe privind protejarea valorilor academice fundamentale**, bazate pe Comunicatul de la Roma³⁷, în sinergie cu acțiunea dezvoltată în cadrul SEC, care vizează elaborarea unui plan de acțiune pentru protejarea libertății academice și a libertății cercetării științifice în Europa, pe baza Declarației de la Bonn;
- va acorda sprijin pentru **punerea în aplicare a orientărilor privind interferențele străine** în cercetare și inovare.

În plus față de cele de mai sus, Comisia invită statele membre:

³⁴ Recomandarea (UE) 2020/1364 a Comisiei din 23 septembrie 2020 privind căile legale de acces la protecție în UE: promovarea relocării, a admisiilor umanitare și a altor căi complementare, Jurnalul Oficial L 317, 1.10.2020, p. 13.

³⁵ Punctajul pentru autonomie al Asociației Universităților Europene (2017).

³⁶ prima dintre acestea reprezintă o condiție prealabilă pentru a primi orice finanțare din partea Erasmus+, iar cea din urmă prezintă drepturile și responsabilitățile studenților Erasmus+ în timpul mobilității.

³⁷ <http://www.ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

- să sprijine **diversitatea în cadrul sectorului european al învățământului superior**;
- să consolideze și să respecte **autonomia universitară** în diferitele sale dimensiuni;
- să promoveze și să protejeze **libertatea și integritatea academică**.

5 Actori ai schimbării în dubla tranziție verde și digitală

5.1 Dezvoltarea abilităților, competențelor și inovării tehnologice pentru tranziția verde

Universitățile sunt actori esențiali pentru **tranziția verde** și pentru o lume mai durabilă. Ele dețin un rol important în cercetare pentru a găsi soluții, în cooperare cu industria și societatea, pentru provocările legate de mediu și de climă în vederea realizării neutralității climatice, combaterii declinului biodiversității și stopării poluării, precum și în dezvoltarea alfabetizării în domeniul climei și al mediului pentru toți studenții de la toate nivelurile și disciplinele, precum și pentru publicul larg, prin implicarea comunității. Universitățile pot fi, de asemenea, un model pentru durabilitatea mediului prin infrastructura și operațiunile lor. În cele din urmă, rezultatele activităților de cercetare și inovare pot constitui o bază solidă pentru politicile, inovarea și măsurile legate de mediu;

Comisia a prezentat recent propuneri de **recomandări ale Consiliului privind educația pentru durabilitatea mediului și microcertIFICATELE pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională**. Acțiunile ulterioare rapide ale Consiliului vor contribui la mobilizarea statelor membre în sprijinirea universităților și studenților lor cu scopul de a deveni agenți ai schimbării pentru tranziția verde, inclusiv într-o perspectivă de învățare pe tot parcursul vieții. **Parteneriatele și misiunile Orizont Europa³⁸** oferă un mare potențial de sinergii, de exemplu în sectoare precum transportul cu emisii zero și bateriile obținute în mod durabil, care necesită noi competențe.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

- va sprijini eforturile statelor membre prin învățarea reciprocă și schimbul de bune practici în ceea ce privește **promovarea abordărilor la nivel instituțional în materie de durabilitate și de alfabetizare în domeniul climei și al mediului**; va încuraja abordări inovatoare în materie de predare și învățare; va sprijini universitățile prin intermediul programului Erasmus+ pentru a **integra durabilitatea mediului în infrastructura și operațiunile lor**;
- va sprijini dezvoltarea de către universități, în cooperare cu actorii socioeconomiici, a unor cursuri de învățare de scurtă durată privind **competențele pentru tranziția verde care să contribuie la obținerea micro-certificatelor³⁹**;

³⁸ UE dispune de o nouă modalitate de a oferi soluții concrete la unele dintre cele mai mari provocări cu care ne confruntăm. Misiunile UE reprezintă un efort coordonat al Comisiei de a pune în comun resursele necesare în ceea ce privește finanțarea, politicile și reglementările etc.

³⁹ inspirate de Cadrul de competențe pentru educația pentru durabilitatea mediului și de taxonomia viitoare privind competențele a Comisiei pentru tranziția verde, pentru a consolida perfecționarea și recalificarea forței de muncă europene.

- va sprijini **liderii în domeniul climei din învățământul superior**, o platformă pentru parteneriate transnaționale între studenți, cadre universitare, universități, angajatori și comunități cu privire la provocările climatice, pe baza Coaliției în domeniul educației privind clima și a ambasadurilor Pactului climatic european;
 - va încuraja „**satele verzi**” ca modalitate de a deschide accesul comunităților la campusurile universitare, de a aduce știința mai aproape de cetățeni, cu sprijinul programului Orizont Europa, inclusiv al misiunilor sale;
 - va promova și va monitoriza **noul Erasmus+ verde și albastru⁴⁰ pentru** a stimula acțiunile în materie de mediu și de combatere a schimbărilor climatice. Va monitoriza punerea în aplicare a **noii Carte universitare Erasmus și a Cartei verzi pentru programul de acțiune Marie Skłodowska-Curie**;
 - va acorda sprijin **Academiei europene a Alianței europene pentru baterii (EBA)** gestionate de Institutul European de Inovare și Tehnologie, pentru formarea, perfecționarea și recalificarea forței de muncă din lanțul valoric al industriei bateriilor;
 - va sprijini **punerea în aplicare a planurilor de acțiune strategice** în materie de cercetare și inovare care să asigure transformarea energiei verzi și înverzirea ecosistemelor industriale esențiale.
- În plus față de cele de mai sus, Comisia invită statele membre:**
- să sprijine universitățile în **abordările lor instituționale în materie de durabilitate**, inclusiv în ceea ce privește **competențele verzi**, precum și **rolul esențial al universităților pentru inovare și noile tehnologii verzi**, iar universitățile să conducă în tranziția verde.

5.2 Dezvoltarea abilităților și competențelor și promovarea inovării pentru tranziția digitală

Tranziția digitală conferă universităților un rol fundamental în echiparea studenților și a cercetătorilor cu aptitudinile și competențele digitale necesare în noua realitate și în promovarea inovării și a noilor tehnologii.

Pe durata pandemiei de COVID-19, sectorul învățământului superior și-a demonstrat capacitatea de a se adapta la noua situație. A devenit evident că soluțiile digitale nu pot și nu ar trebui să înlocuiască pe deplin activitățile fizice. Viitorul ar trebui să se bazeze pe **soluții hibride care să reprezinte un bun echilibru între prezența fizică și instrumentele digitale**. De asemenea, universitățile pot să încurajeze dezvoltarea tehnologiilor educaționale inovatoare prin divizarea parțială sau extinderea întreprinderilor și să valorifice potențialul industriei europene a tehnologiei educației (EdTech), aflată în continuă dezvoltare.

Comisia a instituit un **dialog structurat cu statele membre privind educația și competențele digitale** pentru a conveni de comun acord asupra principalilor factori favorizanți pentru ca educația și formarea digitală să devină eficace și favorabile incluziunii. Universitățile joacă un rol esențial în promovarea unei forțe de muncă capabile să răspundă provocărilor tranziției

⁴⁰ Obiectivele în materie de mediu și climă reprezintă o prioritate majoră a programului Erasmus. Programul „**Erasmus verde**” urmărește să promoveze integrarea practicilor verzi în toate proiectele și să sprijine sensibilizarea. Dimensiunea albastră este o parte importantă a programului Erasmus verde. Toate măsurile de durabilitate planificate vor fi relevante și pentru **dimensiunea albastră a programului Erasmus+**, cu obiectivul de a conserva oceanele, mările, apele costiere și interioare.

digitale în viitor. Oferta de educație specializată în domenii digitale, cum ar fi IA, securitatea cibernetică sau *cloud computing*, precum și microelectronica, sunt esențiale în acest sens⁴¹. Deficitul de competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM) reprezintă unul dintre principalele obstacole. Întrucât tehnologiile digitale pătrund în toate sectoarele economiei, este, de asemenea, necesar ca toți studenții, de exemplu cei care studiază medicina, administrarea afacerilor și agricultura, să învețe să le folosească la nivel avansat în profesiile lor.

În următorul deceniu trebuie să transformăm „**universitățile conectate**” într-o realitate. În acest scop, capacitatea și infrastructura digitale suficiente ale universităților sunt esențiale. Utilizarea pe scară mai largă a mijloacelor digitale va trebui să se bazeze pe tehnologii și platforme noi și fiabile, care vor necesita interoperabilitate, au o solidă bază europeană și ar trebui să răspundă nevoilor în materie de educație și cercetare într-un mod integrat. În același timp, sunt necesare standarde comune și deschise, care să permită universităților să aibă un control mai bun asupra datelor lor pentru a face cooperarea eficace.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

- va oferi sprijin pentru **cooperarea transnațională în vederea dezvoltării aptitudinilor și competențelor digitale** ale studenților de toate vârstele, ale personalului și ale cercetătorilor, în conformitate cu Planul de acțiune pentru educația digitală;
- prin intermediul programului Europa digitală, va oferi sprijin **programelor specializate de educație și formare** în domeniul tehnologiilor digitale de vârf și al **cursurilor multidisciplinare în domeniul inteligenței artificiale, al securității cibernetică, al microelectronicii și al calculului de înaltă performanță;**
- ca urmare a unui studiu de fezabilitate realizat în contextul Planului de acțiune pentru educația digitală, va sprijini lansarea și punerea în aplicare a unei platforme europene **specifice Pentru promovarea cooperării între instituțiile de învățământ superior**, compatibilă cu Cloudul european pentru știința deschisă (EOSC) și interoperabilă cu alte standarde europene;
- ca parte a activităților Jean Monnet din cadrul Erasmus +, va sprijini măsuri specifice pentru a **recunoaște la nivelul UE eforturile universităților care stimulează transformarea digitală** în întreaga UE
- va conduce universitățile către **elaborarea în comun de orientări și principii** care să permită **accesul reciproc la servicii** și să asigure un **schimb neîntrerupt de cunoștințe și de date**, reflectând nevoia de interoperabilitate și deschidere.

În plus față de cele de mai sus, Comisia invită statele membre:

- să sprijine **dezvoltarea competențelor digitale** ale studenților de toate vârstele, a personalului și a cercetătorilor, a **capacității digitale a universităților**, precum și a **rolului-cheie al universităților** pentru **inovare și noile tehnologii digitale, precum și al universităților** care își vor asuma rolul de lideri în tranziția digitală.

⁴¹ De exemplu câștigurile din investițiile în proiecte comune ale UE, cum ar fi Inițiativa europeană în domeniul cloud computingului sau viitorul Act european privind cipurile, se pot materializa numai dacă există persoane cu înaltă calificare, capabile să proiecteze și să dezvolte aceste tehnologii.

6 Factorii determinanți ai rolului și poziției de lider a Europei la nivel mondial

Europa are nevoie mai mult ca niciodată să creeze legături cu restul lumii. Universitățile joacă un rol esențial în construirea legăturilor Europei cu lumea și în promovarea valorilor europene la nivel mondial⁴². Acestea joacă un rol esențial în generarea dovezilor care stau la baza politicilor externe și de securitate ale Europei, a acordurilor internaționale și a acțiunilor multilaterale ale Europei. În calitate de actori-cheie în diplomația științifică, universitățile contribuie la crearea de punți.

Europa a devenit un pionier în ceea ce privește cooperarea în domeniul învățământului superior. Pentru multe regiuni, țări și universități din întreaga lume, experiența europeană a inspirat noi strategii de internaționalizare sau de cooperare regională. Prin urmare, aprofundarea cooperării dintre instituțiile europene este perfect compatibilă cu consolidarea dimensiunii lor globale. În paralel, este esențială sprijinirea consolidării învățământului superior din țările partenere.

În conformitate cu strategia Global Gateway, universitățile din Europa sunt esențiale pentru a ajuta țările partenere să își transforme sistemele de educație și să faciliteze mobilitatea studenților, a personalului, a profesorilor și a stagiariilor, într-un spirit de beneficiu reciproc și reciprocitate. Acestea sunt, de asemenea, motoarele care stau la baza consolidării cooperării în domeniul cercetării și inovării.

Diversitatea și poziția internațională a sistemelor de educație din UE și statutul Europei de cel mai mare furnizor de cooperare în domeniul învățământului superior reprezintă un avantaj cumulativ substanțial care ar putea fi valorificat. Experiența UE în materie de recunoaștere transfrontalieră, de asigurare a calității și de acreditare contribuie la cooperarea și integrarea regională în zone geografice mai extinse.

Prin schimbul de talente din întreaga lume și crearea de punți puternice cu țările partenere din întreaga lume, precum și prin promovarea valorilor academice și europene, universitățile fac parte din puterea necoercitivă a Europei. Europa trebuie să-și consolideze și să valorifice această reputație și să sporească aceste puncte forte în toate statele membre. La rândul său, acest lucru o va face mai atractivă nu numai ca destinație de studiu, ci și ca partener omogen de cooperare pentru educație, cercetare și inovare.

Comisia se oferă:

– să colaboreze cu statele membre pentru a promova oferta europeană de învățământ superior și cooperarea internațională în domeniul învățământului superior în cadrul unei **abordări „Echipa Europa”**. Aceasta înseamnă: dezvoltarea portalului „Study in Europe” pentru a încuraja schimburile internaționale; consolidarea învățării reciproce între universități și agenții în ceea ce privește internaționalizarea; consolidarea parteneriatelor cu regiuni prioritare, cum ar fi Balcanii de Vest, vecinătatea și Africa, pe bază de reciprocitate și o mai mare implicare în rețelele de absolvenți, precum și utilizarea mai mare a acestora.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

⁴² Astfel cum se subliniază în Abordarea globală în materie de cercetare și inovare [COM(2021)252 final]

- **va promova mobilitatea între Europa și alte regiuni ale lumii:** va invita statele membre să organizeze în special procedurile relevante în vederea eliberării la timp a permiselor/vizelor pentru studenții din țări terțe, astfel încât aceștia să poată începe anul universitar în UE la timp, cu respectarea Directivei privind studenții și cercetătorii⁴³;

– **va sprijini consorțiile de universități de vârf din întreaga lume în vederea dezvoltării și punerii în aplicare a programelor de masterat,** prin intermediul cererilor comune Erasmus Mundus de masterat care abordează provocările globale;

– va sprijini **recunoașterea transparentă și echitabilă a calificărilor din țări terțe,** inclusiv a celor ale refugiaților, prin intermediul rețelei de centre de recunoaștere academică⁴⁴ și al instrumentelor de transparență ale UE (Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții, acreditările digitale europene pentru învățare).

7 Realizarea obiectivelor: monitorizare și guvernare

Progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a acestei strategii vor fi raportate prin intermediul cadrului strategic al Spațiului european al educației și al guvernării Spațiului european de cercetare. Comisia va face un **bilanț al situației actuale în raportul său intermediar privind Spațiul european al educației și prin intermediul sistemului de monitorizare a Spațiului european de cercetare.** Acest lucru va permite Comisiei, statelor membre și părților interesate să se angajeze într-un dialog strategic privind progresele realizate și domeniile în care să ne concentrăm politicile și sprijinul.

În 2023, Comisia va înființa un **Observator european al sectorului învățământului superior,** în cadrul acestui proces, pentru a furniza dovezi cu privire la progresele înregistrate. Acest observator va **combina cele mai bune instrumente și capacități actuale ale UE în materie de date**⁴⁵ într-un singur loc, sporind totodată utilizarea și relevanța acestora pentru factorii de decizie politică, universități, studenți și cercetători. Raționalizarea și actualizarea surselor de date europene existente vor permite instituțiilor și administrațiilor să își consolideze baza de date privind temele-cheie precum incluziunea, rezultatele învățării, progresele în domeniul competențelor digitale, verzi și antreprenoriale, transferul de tehnologie, capacitatea de inserție profesională, studenții și nevoile pieței forței de muncă, consolidarea carierelor în cercetare, știința deschisă, rolul instituțiilor în ecosistemele de inovare și cooperarea transnațională în sectorul învățământului superior. Observatorul va permite compararea, analizarea și prezentarea performanțelor sectorului învățământului superior în diverse domenii. Bazându-se pe sinergiile dintre instrumentele de date existente, acesta va asigura o monitorizare focalizată și orientată către scopuri, eliminând potențialele suprapuneri și reducând sarcina colectării datelor asupra instituțiilor de învățământ superior.

⁴³ Directiva (UE) 2016/801 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind condițiile de intrare și de ședere a resortisanților țărilor terțe pentru cercetare, studii, formare profesională, servicii de voluntariat, programe de schimb de elevi sau proiecte educaționale și muncă au pair, Jurnalul Oficial L 132, din 21.5.2016, p. 21

⁴⁴ Rețeaua comună a Rețelei europene a centrelor naționale de informare pentru recunoașterea și mobilitatea academică și a centrelor naționale de informare pentru recunoaștere academică (ENIC-NARIC).

⁴⁵ De exemplu, [ETER](#), [U-Multirank](#), [DEQAR](#), [Eurostudent](#), [Eurograduate](#), [datele din rapoartele de punere în aplicare a procesului Bologna și Tabloul de bord al mobilității](#), [Eurostat](#), [Statistici privind educația și formarea și Statisticile din domeniul cercetării și dezvoltării](#) și [Platforma indicatorilor de transfer de cunoștințe JRC](#)

Unul dintre documentele elaborate de Observator va fi un **tablou de bord al sectorului european al învățământului superior** pentru a evalua anual progresele înregistrate în întreaga UE în ceea ce privește prioritățile-cheie ale acestei strategii: incluziunea, valorile, calitatea și relevanța, mobilitatea, competențele verzi și digitale, capacitatea de inserție profesională, cooperarea transnațională, transferul de tehnologie și valorificarea cunoștințelor.

Această monitorizare va acoperi și caracterul adecvat al investițiilor în învățământul superior și în cercetare, atât la nivelul UE, cât și la nivel național și instituțional. În acest scop, Comisia va utiliza rezultatele activității Grupului de experți privind investițiile de calitate în educație și formare.

Prezenta comunicare reprezintă o invitație la o **cooperare mai strânsă între țările și actorii din sectorul învățământului superior în cadrul Spațiului european al educației, al Spațiului european de cercetare (SEC) și al Spațiului european al învățământului superior (EHEA, Procesul Bologna)**. Sunt necesare sinergii în domenii precum cooperarea transnațională și transformarea instituțională a universităților, sprijinirea valorilor academice fundamentale și a libertății științifice, dezvoltarea carierelor academice, învățarea inovatoare și interdisciplinară, predarea și cercetarea, precum și interconectarea dintre acestea, circulația cunoștințelor, cooperarea internațională cu parteneri din afara UE și contribuția la obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale Organizației Națiunilor Unite.

Comisia, în strânsă cooperare cu părțile interesate și cu statele membre:

- va crea, în 2023, un **Observator european al sectorului învățământului superior**, axat pe date, cu un **tablou de bord al sectorului învățământului superior european** ca unul dintre rezultatele sale;
- va promova **sinergii între Spațiul european al educației, Spațiul european de cercetare și Spațiul european al învățământului superior într-un mod adecvat scopului și flexibil.**

8 Concluzie: calea de urmat

Această strategie stabilește o viziune europeană pentru viitorul universităților și modul în care Uniunea le poate sprijini în întreaga Europă. **Prezenta comunicare este prezentată la începutul Anului european al tineretului 2022.** Pentru a sprijini redresarea și reziliența Europei și pentru a pune bazele creșterii sale durabile, Europa trebuie să investească în tânăra sa generație. Această etapă a vieții este marcată de educație și formare. ***Le datorăm tinerilor șansa de a dobândi abilități și competențe excelente și relevante.*** Oferind fiecărui tânăr european o șansă reală de a-și perfecționa competențele și de a se recalifica, se creează premisa construirii unei Europe mai puternice, mai prospere și mai reziliente.

Prin prezenta comunicare privind o strategie europeană pentru universități, Comisia invită statele membre și universitățile acestora să-și unească forțele în beneficiul învățământului superior și al Uniunii Europene în ansamblu. Aceasta este o invitație la reflecție și dezbateră comună și la activități de colaborare cu privire la modul în care putem dezvolta împreună dimensiunea europeană în învățământul superior, cercetare și inovare într-un mod care să valorifice întregul potențial al universităților.

Această strategie poate fi pusă în aplicare doar împreună. Comisia invită universitățile să continue activitatea din cadrul instituțiilor lor și al statelor membre pentru a-și sprijini

universitățile prin politici și fonduri adecvate; și invită statele membre, universitățile, studenții, personalul didactic universitar, cercetătorii și partenerii acestora din cadrul unor ecosisteme de inovare mai largi să își asume responsabilitatea pentru strategie și să își împărtășească angajamentele de a-i inspira pe alții.

Comisia se angajează să **mobilizeze toate instrumentele** de care dispune – fie că este vorba de guvernare, finanțare, cooperare sau legislație – pentru a pune în aplicare această strategie.

Coordonarea eforturilor între UE, statele membre, regiuni, societatea civilă și sectorul învățământului superior este esențială pentru ca această strategie să devină realitate. **Comisia invită Consiliul [European], statele membre și universitățile să se implice într-o discuție comună cu privire la această agendă politică** și să colaboreze în direcția unor universități adaptate exigențelor viitorului, în beneficiul tinerei generații europene și să încurajeze învățarea pe tot parcursul vieții în beneficiul persoanelor de toate vârstele.